

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

NGUYỄN THU HẰNG

**NGHIÊN CỨU KHẢ NĂNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ
HỘ NÔNG DÂN THEO HƯỚNG SẢN XUẤT HÀNG HOÁ
Ở HUYỆN ĐỒNG HỖ - THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2008

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THU HẰNG

**NGHIÊN CỨU KHẢ NĂNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ
HỘ NÔNG DÂN THEO HƯỚNG SẢN XUẤT HÀNG HOÁ
Ở HUYỆN ĐỒNG HỖ - THÁI NGUYÊN**

**CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP
MÃ SỐ: 60 -31-10**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ MINH THỌ

THÁI NGUYÊN - 2008

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng bảo vệ một học vị nào.

Mọi sự giúp đỡ trong việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong đề tài đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thu Hằng

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này, tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các cơ quan, các cấp lãnh đạo và các cá nhân. Nhân dịp này tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Cô giáo hướng dẫn luận văn *Tiến sĩ Nguyễn Thị Minh Thọ* và các thầy cô giáo đã trực tiếp giảng dạy, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Ban giám hiệu, Khoa sau đại học trường Đại học Kinh tế & Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên.

Ban lãnh đạo, phòng Tổng hợp Khoa Khoa học Tự nhiên & Xã hội - Đại học Thái Nguyên.

Cục Thống kê, Sở Nông nghiệp & PTNT tỉnh Thái Nguyên.

UBND huyện Đồng Hỷ, phòng Nông nghiệp, phòng Thống kê, phòng Tài nguyên Môi trường huyện Đồng Hỷ.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới sự giúp đỡ nhiệt tình của các hộ nông dân ở 3 xã: Hóa Thượng, Khe Mỏ, Hòa Bình.

Tôi xin chân thành cảm ơn những người thân trong gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 06 năm 2008

Tác giả

Nguyễn Thu Hằng

iii
MỤC LỤC

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài	01
2. Mục tiêu của đề tài.....	03
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	03
4. Ý nghĩa khoa học của luận văn	04
5. Bố cục của luận văn	04

**CHƯƠNG I: TỔNG QUAN TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG PHÁP
NGHIÊN CỨU**

1.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn về sự tồn tại và phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá.....	05
1.1.1. Khái niệm về hộ, hộ nông dân, kinh tế hộ nông dân	05
1.1.2. Phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá	07
1.1.3. Sản xuất hàng hoá và vai trò của nó trong nông nghiệp	07
1.1.4. Vai trò của kinh tế hộ sản xuất hàng hoá.....	13
1.2. Tính tất yếu khách quan để chuyển kinh tế hộ nông dân tự cung tự cấp sang sản xuất hàng hoá	18
1.2.1. Kinh tế hộ nông dân là đơn vị kinh tế tự chủ.....	18
1.2.2. Kinh tế hộ nông dân là chủ thể trong sản xuất nông nghiệp.....	19
1.2.3. Tính tất yếu khách quan để chuyển kinh tế hộ nông dân tự cung tự cấp sang sản xuất hàng hoá	24
1.3. Những yếu tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế hộ sản xuất hàng hoá ...	26
1.3.1. Các yếu tố về điều kiện tự nhiên.....	27
1.3.2. Các nhân tố về điều kiện kinh tế và tổ chức quản lý	28
1.3.3. Các nhân tố về khoa học kỹ thuật công nghệ.....	30
1.3.4. Các nhân tố thuộc về quản lý vĩ mô của Nhà nước	31
1.4. Sơ lược tình hình phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá ở một số nước và ở Việt Nam.....	32
1.4.1. Trên thế giới.....	32
1.4.2. Ở Việt Nam.....	35

1.5. Phương pháp nghiên cứu	39
1.5.1. Câu hỏi nghiên cứu.....	39
1.5.2. Chọn điểm nghiên cứu.....	39
1.5.3. Phương pháp thu thập số liệu	39
1.5.4. Phương pháp phân tích số liệu.....	41
1.5.5. Các chỉ tiêu phản ánh trình độ và hiệu quả sản xuất hàng hoá của kinh tế hộ nông dân	42
CHƯƠNG II: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN SẢN XUẤT HÀNG HOÁ Ở HUYỆN ĐỒNG HỖ TỈNH THÁI NGUYÊN	
2.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu	43
2.1.1. Điều kiện tự nhiên	43
2.1.2. Điều kiện về kinh tế xã hội.....	49
2.1.3. Những thuận lợi và khó khăn về điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội ảnh hưởng đến sự phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá ở Đồng Hỷ	56
2.2. Thực trạng phát triển kinh tế hộ nông dân sản xuất hàng hoá ở huyện Đồng Hỷ Tỉnh Thái Nguyên	58
2.2.1. Tình hình phát triển kinh tế hộ nông dân trong vùng	58
2.2.2. Thực trạng phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá ở huyện Đồng Hỷ.....	60
2.2.3. Tổ chức các hoạt động sản xuất của hộ nông dân	69
2.2.4. Kết quả sản xuất của hộ nông dân.....	72
2.2.5. Thu nhập và đời sống của hộ nông dân.....	77
2.2.6. Phân tích ảnh hưởng của các nguồn lực đến sản xuất hàng hoá của hộ nông dân ở huyện Đồng Hỷ.....	85

2.2.7. Những nhận xét và đánh giá chung trong phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá ở huyện Đông Hỷ.....	88
2.2.8. Ảnh hưởng của các điều kiện bên ngoài đến sản xuất của hộ	89
2.2.9. Những nhận xét và đánh giá chung trong phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá ở huyện Đông Hỷ.....	91
CHƯƠNG III: NHỮNG GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ NÔNG DÂN Ở HUYỆN ĐÔNG HỶ THEO HƯỚNG SẢN XUẤT HÀNG HOÁ	
3.1. Quan điểm phát triển kinh tế hộ nông dân huyện Đông Hỷ theo hướng sản xuất hàng hoá	93
3.1.1. Phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá nhằm khai thác tiềm năng và lợi thế so sánh phục vụ nhu cầu xã hội, bảo vệ môi trường sinh thái và tái tạo nguồn lực.....	93
3.1.2. Hình thành và phát triển kinh tế trang trại gia đình là một trong những hình thức tổ chức sản xuất kinh doanh chủ yếu trong thời gian tới nhằm tăng số lượng hộ nông dân theo hướng SXHH.....	95
3.1.3. Phát triển kinh tế hộ theo hướng sản xuất hàng hoá phải gắn với quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế, với quá trình CNH, HĐH nông nghiệp nông thôn, với quá trình hội nhập vào nền kinh tế cả nước và nước ngoài.....	96
3.1.4. Phát huy nội lực, tạo bước phát triển mới trong kinh tế hộ nhằm thu hút các nguồn lực bên ngoài để tạo điều kiện cho hộ nông dân sản xuất hàng hoá.....	97
3.2. Mục tiêu và định hướng phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá.....	98
3.2.1. Mục tiêu phát triển kinh tế hộ nông dân theo hướng sản xuất hàng hoá	98
3.2.2. Định hướng phát triển kinh tế hộ nông dân sản xuất hàng hoá.....	99

3.3. Những giải pháp chủ yếu nhằm phát triển kinh tế hộ nông dân nông dân trong vùng theo hướng sản xuất hàng hoá	105
3.3.1. Giải pháp chung	105
3.3.2. Giải pháp cụ thể đối với hộ nông dân.....	116

KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Kết luận	117
Kiến nghị	118

TÀI LIỆU THAM KHẢO

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1. Tình hình đất đai và sử dụng đất đai của huyện Đồng Hỷ năm 2007	46
Bảng 2.2. Tình hình nhân khẩu và lao động của Huyện Đồng hỷ qua 3 năm (2005-2007)	51
Bảng 2.3. Kết quả sản xuất các ngành kinh tế huyện Đồng Hỷ giai đoạn (2005-2007)	55
Bảng 2.4. Cơ cấu loại hình hộ nông dân sản xuất hàng hóa ở các vùng điều tra	59
Bảng 2.5. Tình hình chủ hộ nông dân điều tra năm 2007	60
Bảng 2.6. Cơ cấu đất đai của hộ điều tra năm 2007	62
Bảng 2.7. Một số chỉ tiêu về hộ điều tra theo thu nhập 2007	63
Bảng 2.8. Cơ cấu lao động trong độ tuổi của các hộ nông dân năm 2007	63
Bảng 2.9. Trình độ học vấn của chủ hộ điều tra ở vùng nghiên cứu năm 2007.....	64
Bảng 2.10. Vốn bình quân của nông hộ điều tra năm 2007 theo vùng nghiên cứu	66
Bảng 2.11. Quy mô vốn bình quân của hộ nông dân tại thời điểm điều tra	66
Bảng 2.12. TLSX chủ yếu bình quân của hộ nông dân năm 2007 theo quy mô sản xuất hàng hoá.....	68
Bảng 2.13. Cơ cấu các nhóm hộ nông dân theo hướng SXKD chính	67
Bảng 2.14. Quy mô và cơ cấu chi phí sản xuất nông lâm nghiệp của hộ nông dân điều tra năm 2007	69
Bảng 2.15. Tổng thu từ sản xuất nông - lâm nghiệp ở hộ điều tra	73
Bảng 2.16. Quy mô và cơ cấu giá trị sản phẩm hàng hoá bình quân ở hộ nông dân điều tra năm 2007	76
Bảng 2.17. Tổng thu nhập bình quân từ sản xuất nông lâm nghiệp của hộ điều tra.....	79

viii

Bảng 2.18. Tình hình thu nhập của hộ nông dân điều tra năm 2007	81
Bảng 2.19. Mức thu nhập bình quân theo lao động và nhân khẩu của hộ nông dân điều tra	83
Bảng 2.20. Kết quả phân tích hàm Cobb - Douglas ở vùng nghiên cứu.....	85
Bảng 2.21. Phương thức tiêu thụ một số sản phẩm của hộ nông dân vùng nghiên cứu năm 2007	88
Bảng 2.22. Ảnh hưởng các yếu tố đến sản xuất hàng hoá của hộ nông dân ở vùng điều tra năm 2007.	90

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ, ĐỒ THỊ

Sơ đồ 1.1. Ảnh hưởng của các yếu tố đến hộ nông dân sản xuất hàng hoá ...	32
Biểu đồ 2.1. Giá trị gia tăng của các ngành kinh tế huyện Đồng Hỷ	55
Đồ thị 2.2. Cơ cấu thu nhập từ sản xuất nông lâm nghiệp	78